

ผลกระทบทางเศรษฐกิจของนักท่องเที่ยวชาวจีนในประเทศไทย: การวิเคราะห์เชิงประจักษ์ ด้วยตารางปัจจัยการผลิตและผลผลิตด้านการท่องเที่ยว

Economic Impact of Chinese Tourists in Thailand: An Empirical Analysis Using Tourism Input-Output Table

สุมนี ศุภกรโกสัย^{1*}, ศุภเจตน์ จันทร์สาธน์², นิธิวดี จรรยาสวัสดิ์³ และ ไท่หนิง หลี⁴

Sumanee Suppakornkosai^{1*}, Supachet Chansarn², Nithivadee Chanyaswad³ and
Haining Li⁴

¹ อาจารย์ประจำคณะเศรษฐศาสตร์และการลงทุน มหาวิทยาลัยกรุงเทพ

¹ Lecturer, School of Economics and Investment, Bangkok University

² รองศาสตราจารย์ประจำคณะเศรษฐศาสตร์และการลงทุน มหาวิทยาลัยกรุงเทพ

² Associate Professor, School of Economics and Investment, Bangkok University

³ อาจารย์ประจำวิทยาลัยนานาชาติจีน มหาวิทยาลัยกรุงเทพ

³ Lecturer, Bangkok University Chinese International College

⁴ อาจารย์ประจำวิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยกรุงเทพ

⁴ Lecturer, Bangkok University International College

* Corresponding author, E-mail: sumanee.s@bu.ac.th

บทคัดย่อ

งานวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ผลกระทบทางเศรษฐกิจของนักท่องเที่ยวชาวจีนในประเทศไทยระหว่างปี พ.ศ. 2561 – 2566 ซึ่งมีตัวชี้วัด 3 ตัว ได้แก่ มูลค่าผลผลิต มูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศและจำนวนการจ้างงาน โดยผลกระทบทางเศรษฐกิจในงานวิจัยนี้จะแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่ ผลกระทบทางตรง ผลกระทบทางอ้อม และผลกระทบเชิงชักนำ จากการวิเคราะห์ค่าใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวชาวจีนด้วยค่าสัมประสิทธิ์ในตารางปัจจัยการผลิตและผลผลิตด้านการท่องเที่ยวของประเทศไทยพบว่า ผลกระทบทางเศรษฐกิจของนักท่องเที่ยวชาวจีน มีมูลค่าสูงสุดในปี พ.ศ. 2562 ซึ่งเป็นปีที่มีนักท่องเที่ยวชาวจีนมากกว่า 11 ล้านคน โดยสามารถสร้างมูลค่าผลผลิตและผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศโดยรวมได้มากถึง 841,475.62 และ 462,831.87 ล้านบาท ตามลำดับ และก่อให้เกิดการจ้างงานมากถึง 787,627 คน อย่างไรก็ตามสถานการณ์โควิด 19 ที่เกิดขึ้นในปี พ.ศ. 2563 ทำให้จำนวนนักท่องเที่ยวชาวจีนลดลงอย่างรุนแรง ทำให้เหลือมูลค่าผลผลิต มูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศและจำนวนการจ้างงานโดยรวมในปี พ.ศ. 2564 เพียง 15,291.05 ล้านบาท 7,437.76 ล้านบาท และ 12,222 คน ตามลำดับ ทั้งนี้สถานการณ์เริ่มดีขึ้นในปี พ.ศ. 2566 เมื่อมูลค่าผลผลิตและผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศโดยรวมจากนักท่องเที่ยวชาวจีนเพิ่มเป็น 317,320.88 และ 163,031.51 ล้านบาท ตามลำดับ และจำนวนการจ้างงานเพิ่มเป็น 282,106 คน แต่ก็ถือว่ายังห่างไกลจากปี พ.ศ. 2562 เป็นอย่างมาก จึงจำเป็นต้องมีมาตรการกระตุ้นการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวชาวจีนต่อไป

คำสำคัญ: ผลกระทบทางเศรษฐกิจ, นักท่องเที่ยวชาวจีน, ตารางปัจจัยการผลิตและผลผลิตด้านการท่องเที่ยว

Abstract

This study aims to examine the economic impact of Chinese tourists in Thailand during 2018-2023 which is measured by 3 indicators, including total output value, GDP value and total employment. The economic impact in this study is divided into 3 parts, including direct impact, indirect impact and induced impact. After analyzing expenditure of Chinese tourists by employing tourism input-output table of Thailand, the findings reveal that the economic impact of Chinese tourists peaked in 2019 when Thailand welcomed more than 11 million Chinese tourists, with the total output and GDP value reaching 841,475.62 and 462,831.87 million baht, respectively, leading to 787,627 jobs. Nevertheless, COVID-19, which began in 2020, caused the number of Chinese tourists to drop sharply, leading to a decline in total output and GDP value from the total impact to 15,291.05 and 7,437.76 million baht, respectively, and a reduction in employment to 12,222 jobs in 2021. Situation regarding tourism of Chinese tourists partially recovered in 2023, when total output and GDP value from the total impact increased to 317,320.88 and 163,031.51 million baht, respectively, while the employment rose to 282,106 jobs. However, these figures remain far lower than those of 2019, indicating that the measures to promote Chinese tourism are still highly necessary.

Keywords: Economic Impact, Chinese Tourists, Tourism Input-Output Table

บทนำ

นักท่องเที่ยวชาวจีนถือเป็นกลุ่มนักท่องเที่ยวที่สำคัญเป็นอย่างยิ่งสำหรับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของประเทศไทย จากสถิติของกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา (2567a) จำนวนนักท่องเที่ยวชาวจีนมีการเติบโตอย่างต่อเนื่องและมีสัดส่วนต่อนักท่องเที่ยวทั้งหมดสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง นั่นคือนักท่องเที่ยวชาวจีนมีจำนวนเพิ่มขึ้นจาก 1.7 ล้านคน คิดเป็นร้อยละ 8.9 ของนักท่องเที่ยวต่างชาติทั้งหมดในปี พ.ศ. 2554 เป็น 11.1 ล้านคน คิดเป็นร้อยละ 27.9 ของนักท่องเที่ยวต่างชาติทั้งหมดในปี พ.ศ. 2562 ทำให้เกิดการใช้จ่ายในประเทศไทยมากกว่า 3 แสนล้านบาท อย่างไรก็ตามสถานการณ์โควิด 19 ทำให้จำนวนนักท่องเที่ยวชาวจีนลดลงอย่างรุนแรง และยังคงไม่ฟื้นตัวกลับมาเท่าเดิม แม้สถานการณ์จะกลับเข้าสู่ภาวะปกติ โดยจำนวนนักท่องเที่ยวชาวจีนในปี พ.ศ. 2566 มีเพียง 3.5 ล้านคน คิดเป็นร้อยละ 12.5 ของนักท่องเที่ยวต่างชาติทั้งหมด และเกิดเป็นค่าใช้จ่ายเพียง 193,996 ล้านบาท สะท้อนความจำเป็นที่ภาครัฐต้องมีมาตรการเพื่อกระตุ้นการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวชาวจีนให้กลับมาเติบโตอีกครั้ง

อย่างไรก็ตามสถานการณ์โควิด 19 ได้ทำให้พฤติกรรมนักท่องเที่ยวและการใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวชาวจีนเปลี่ยนแปลงไปหลายประการ อันเป็นผลมาจากภาพลักษณ์ด้านความปลอดภัยทางเลือกในการใช้จ่ายที่หลากหลายผ่านช่องทางออนไลน์ สงครามการค้าและความผันผวนของค่าเงินหยวน (ศูนย์วิจัยกสิกรไทย, 2568) ทำให้เกิดความท้าทายในการหามาตรการกระตุ้นการท่องเที่ยวและการใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวชาวจีน ทั้งนี้ในการหามาตรการเพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวชาวจีนและกระตุ้นการใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวชาวจีนจำเป็นต้องอาศัยข้อมูลการวิเคราะห์เชิงลึกเกี่ยวกับพฤติกรรมนักท่องเที่ยวและการใช้จ่าย ตลอดจนผลกระทบทางเศรษฐกิจของนักท่องเที่ยวชาวจีน เพื่อประเมินความ

คัมค่าในการจัดสรรทรัพยากรของประเทศเพื่อดำเนินการดังกล่าว อย่างไรก็ตาม การมีข้อมูลเพียงการใช้จ่ายเบื้องต้นของนักท่องเที่ยวยังไม่เพียงพอที่จะสะท้อนผลกระทบทางเศรษฐกิจได้อย่างครอบคลุม เนื่องจากเป็นเพียงค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นเฉพาะกับภาคธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับภาคการท่องเที่ยวเท่านั้น แต่ได้ละเลยภาคธุรกิจที่เป็นห่วงโซ่อุปทานของการท่องเที่ยว ตลอดจนผลได้ทางเศรษฐกิจที่ได้อันสืบจากการที่ประชาชนมีงานทำและมีรายได้จากการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวชาวจีน

ดังนั้นจึงเป็นที่มาของงานวิจัยเรื่องนี้ที่ต้องการวิเคราะห์ผลกระทบทางเศรษฐกิจของนักท่องเที่ยวชาวจีนเพื่อเติมเต็มช่องว่างดังกล่าว โดยอาศัยข้อมูลจากตารางปัจจัยการผลิตและผลผลิตด้านการท่องเที่ยวของประเทศไทยเพื่อคำนวณมูลค่าผลผลิต มูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (GDP) และจำนวนการจ้างงานที่ประเทศไทยได้รับจากการมีนักท่องเที่ยวชาวจีนเข้ามาท่องเที่ยวในประเทศไทย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

งานวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ผลกระทบทางเศรษฐกิจจากนักท่องเที่ยวชาวจีนในประเทศไทยระหว่างปี พ.ศ. 2561 – 2566 ซึ่งครอบคลุมช่วงเวลาก่อน ระหว่าง และหลังสถานการณ์โควิด 19 โดยพิจารณาจากตัวชี้วัด 3 ตัว ได้แก่ มูลค่าผลผลิต มูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ และจำนวนการจ้างงาน โดยผลกระทบทางเศรษฐกิจแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่ ผลกระทบทางตรง ผลกระทบทางอ้อม และผลกระทบเชิงชักนำ

แนวคิด ทฤษฎี และกรอบแนวคิด

1. ผลกระทบทางเศรษฐกิจจากการท่องเที่ยว

ตามหลักการทางเศรษฐศาสตร์ กรอบแนวคิดในการวิเคราะห์ผลกระทบทางเศรษฐกิจจากการท่องเที่ยวแบ่งออกเป็น 3 ส่วน (World Travel and Tourism Council, 2023) ได้แก่

1. ผลกระทบทางตรง (Direct Impact) หมายถึง ผลได้ทางเศรษฐกิจอันเป็นผลมาจากกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวโดยตรง โดยผลได้ทางเศรษฐกิจในที่นี้สามารถวัดได้จากปัจจัยทางเศรษฐศาสตร์มหภาคต่างๆ เช่น มูลค่าผลผลิต มูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ และจำนวนการจ้างงาน ฯลฯ

2. ผลกระทบทางอ้อม (Indirect Impact) หมายถึง ผลได้ทางเศรษฐกิจอันเป็นผลมาจากกิจกรรมที่เป็นห่วงโซ่อุปทาน (Supply Chain) ของกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว

3. ผลกระทบเชิงชักนำ (Induced Impact) หมายถึง ผลได้ทางเศรษฐกิจอันเป็นผลมาจากการที่ประชาชนมีรายได้ทั้งทางตรงและทางอ้อมจากการที่มีนักท่องเที่ยวต่างชาติและมีการใช้จ่ายรายได้นั้นๆ เพื่อการอุปโภคบริโภคในรูปแบบต่างๆ

ดังนั้นสรุปได้ว่า ผลกระทบทางเศรษฐกิจทั้งหมด = ผลกระทบทางตรง + ผลกระทบทางอ้อม + ผลกระทบเชิงชักนำ

จากการทบทวนวรรณกรรมพบว่า การศึกษาผลกระทบทางเศรษฐกิจจากการท่องเที่ยวในระดับมหภาคได้รับความสนใจศึกษาอย่างกว้างขวาง ตัวอย่างเช่น งานวิจัยของ Pratt (2015) ที่ได้ทำการวิเคราะห์ผลกระทบทางเศรษฐกิจของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของประเทศหมู่เกาะ จำนวน 7 ประเทศ ได้แก่ ชามัว อารูบา ฟิจิ จาไมกา มัลดีฟส์ มอริเชียส และเซเชลส์ ระหว่างปี ค.ศ. 1999 – 2007 งานวิจัยของ Lemma (2014) ซึ่งทำการสังเคราะห์และนำเสนอผลกระทบทางเศรษฐกิจทั้งผลกระทบทางตรงและ

ผลกระทบในภาพรวมของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในระดับโลกในปี ค.ศ. 2013 งานวิจัยของ Biburiev, David, Abdreyeva, Zhakupova and Artemyev (2018) ที่ได้ทำการวิเคราะห์ผลกระทบทางเศรษฐกิจจากกิจกรรมการท่องเที่ยวที่มีต่อมูลค่าผลิตภัณฑ์ การจ้างงาน และรายรับภาษีของภาครัฐของประเทศคาซัคสถานในปี ค.ศ. 2017 และงานวิจัยของ World Travel and Tourism Council (2023) ซึ่งได้ทำการวิเคราะห์ผลกระทบทางตรงและผลกระทบในภาพรวมของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในปี ค.ศ. 2023 ทั้งในระดับโลก ระดับภูมิภาค และระดับประเทศ รวมทั้งประเทศไทย

นอกจากนี้ยังพบงานวิจัยจำนวนมากที่เน้นศึกษาผลกระทบทางเศรษฐกิจจากการท่องเที่ยวในระดับพื้นที่ ตัวอย่างเช่น งานวิจัยของ Mayer, Muller, Woltering, Arnegger and Job (2010) ที่ทำการวิเคราะห์ผลกระทบทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นจากการท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติในประเทศเยอรมนี ในปี ค.ศ. 2007 และงานวิจัยของ Tohmo (2018) ที่ได้ทำการวิเคราะห์ผลกระทบของการท่องเที่ยวในพื้นที่ตอนกลางของประเทศฟินแลนด์ในปี ค.ศ. 2014

สำหรับประเทศไทย พบว่างานวิจัยส่วนใหญ่เน้นศึกษาผลกระทบทางเศรษฐกิจของการท่องเที่ยวในระดับพื้นที่ ตัวอย่างเช่น อำนาง รักษาพล, เบญจมาศ ณ ทองแก้ว และอุทัยวรรณ ศรีวิชัย (2563) ศึกษาผลกระทบทางเศรษฐกิจจากการท่องเที่ยวในพื้นที่เกาะพิทักษ์ จังหวัดชุมพร เพ็ญศิริ สมารักษ์, นันทศักดิ์ บุรุษจรรกุล และเปรมปรีดา ทองลา (2565) ศึกษาผลกระทบทางเศรษฐกิจจากการท่องเที่ยวโดยชุมชน ตำบลบางสระแก้ว อำเภอแหลมงสิงห์ จังหวัดจันทบุรี และธีระ สันเดชารักษ์ และวิชาญ กิตติรัตนพันธ์ (2565) ศึกษาผลกระทบทางเศรษฐกิจจากการท่องเที่ยวในพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนขององค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (อพท.) ในขณะที่พบงานวิจัยจำนวนน้อยที่เน้นศึกษาผลกระทบทางเศรษฐกิจของการท่องเที่ยวในระดับมหภาค โดยที่พบได้แก่ งานของ Kariyapol and Agarwal (2020) ซึ่งได้ทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวของประเทศไทย และนำเสนอสถิติรายได้ รายรับภาษี และการจ้างงานที่เกิดจากการท่องเที่ยว

2. บัญชีประชาชาติและตารางปัจจัยการผลิตและผลผลิตด้านการท่องเที่ยว

บัญชีประชาชาติด้านการท่องเที่ยว หรือ Tourism Satellite Account (TSA) คือ ระบบบัญชีที่ใช้ในการวัดผลกระทบทางเศรษฐกิจของอุตสาหกรรมท่องเที่ยว โดยเชื่อมโยงข้อมูลด้านการท่องเที่ยวเข้ากับระบบบัญชีประชาชาติ (National Accounts) ทำให้สามารถประเมินมูลค่าทางเศรษฐกิจของการท่องเที่ยวได้อย่างถูกต้องและเป็นมาตรฐานสากล ครอบคลุมทั้งจำนวนนักท่องเที่ยว มูลค่าการใช้จ่าย และมูลค่าทางเศรษฐกิจของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ตลอดจนปัจจัยทางเศรษฐกิจอื่นๆ เช่น การจ้างงาน การลงทุน เป็นต้น (Eurostat, 2022) ดังนั้น จึงกล่าวได้ว่า บัญชีประชาชาติด้านการท่องเที่ยว คือ เครื่องมือสำคัญในการวิเคราะห์ผลกระทบทางเศรษฐกิจของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว

ในกรณีของประเทศไทย กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ได้จัดทำบัญชีประชาชาติด้านการท่องเที่ยว (TSA) มาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2560 มาจนถึงปัจจุบัน (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2567b) ภายใต้โครงการดังกล่าว ทางกระทรวงฯ ได้สร้างตารางปัจจัยการผลิตและผลผลิต (ตาราง I-O) ด้านการท่องเที่ยวประจำปี พ.ศ. 2560 ซึ่งแสดงโครงสร้างอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของประเทศไทย และการหมุนเวียนของสินค้าและบริการระหว่างสาขาการผลิตในระบบเศรษฐกิจ ทั้งอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวโดยตรงและอุตสาหกรรมที่เป็นห่วงโซ่อุปทานของอุตสาหกรรมท่องเที่ยว และได้ทำการวิเคราะห์จำนวนและรายจ่ายของนักท่องเที่ยว รวมทั้งได้อาศัยโครงสร้างการใช้ปัจจัยการผลิตและการกระจายผลผลิตตามตาราง I-O ด้านการท่องเที่ยวปี พ.ศ. 2560 ดังกล่าว เพื่อคำนวณมูลค่าผลผลิต

ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ การบริโภค การสะสมทุน และการจ้างงานที่เกิดจากการท่องเที่ยว โดยผลการวิเคราะห์ล่าสุดครอบคลุมช่วงเวลาปี พ.ศ. 2553 – 2565 ถือเป็นฐานข้อมูลผลกระทบทางเศรษฐกิจของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวที่สำคัญที่สุดของประเทศ

ทั้งนี้ อุตสาหกรรมในตาราง I-O ด้านการท่องเที่ยวของประเทศไทยแบ่งออกเป็น 89 สาขา โดยพบว่า มีอุตสาหกรรม จำนวน 33 สาขาที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวโดยตรง และมีอุตสาหกรรมอีก 56 สาขาที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวทางอ้อม ในฐานะที่เป็นห่วงโซ่อุปทานของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว รายละเอียดของอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวโดยตรงทั้ง 33 อุตสาหกรรมแสดงดังตารางที่ 1 ทั้งนี้ กิจกรรมที่เกิดขึ้นในอุตสาหกรรมทั้ง 33 สาขาตามตารางที่ 1 ถือเป็นกิจกรรมที่ทำให้เกิดผลกระทบทางตรง ในขณะที่กิจกรรมที่เกิดขึ้นในอุตสาหกรรมอื่นๆ ที่เหลืออีก 56 สาขา (เช่น สาขาเกษตรกรรม การผลิตผลิตภัณฑ์อาหาร ผลิตภัณฑ์ปิโตรเคมี การก่อสร้าง อสังหาริมทรัพย์ การบริการธุรกิจ ฯลฯ) ถือเป็นกิจกรรมที่ทำให้เกิดผลกระทบทางอ้อม

ตารางที่ 1 อุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวโดยตรง จำนวน 33 สาขาในตาราง I-O ด้านการท่องเที่ยว

I-O	สาขา	I-O	สาขา	I-O	สาขา
49	การขายสินค้าเพื่อการท่องเที่ยว	60	การขนส่งผู้โดยสารด้วยรถโดยสารไม่ประจำทาง	77	สปาและการนวด
50	การค้าปลีกค้าส่งอื่นๆ	61	การขนส่งผู้โดยสารด้วยรถยนต์	78	สนามกอล์ฟ
51	โรงแรมรีสอร์ท	62	การขนส่งผู้โดยสารทางรถไฟ	79	กิจกรรมผจญภัย
52	เกสต์เฮาส์	63	การขนส่งผู้โดยสารทางน้ำและชายฝั่ง	80	สวนสนุก
53	ที่พักสัมผัสวัฒนธรรมชนบท	64	การขนส่งทางอากาศ	81	กิจกรรมนันทนาการอื่นๆ
54	ภัตตาคารและร้านอาหาร	65	การให้เช่ารถยนต์และจักรยานยนต์ โดยไม่มีคนควบคุม	82	กิจกรรมด้านกีฬา
55	การบริการอาหารบนแผงลอยในตลาดและแบบเคลื่อนที่	66	ตัวแทนบริษัทนำเที่ยว	83	การจัดประชุมและแสดงสินค้า
56	การบริการเครื่องดื่มเป็นหลักในร้าน	73	กิจกรรมการแสดงการเล่นพื้นบ้านและการแสดงศิลปวัฒนธรรม	84	การเช่าอุปกรณ์ด้านการท่องเที่ยวอื่นๆ
57	การบริการเครื่องดื่มในรูปแบบอื่นๆ	74	พิพิธภัณฑ์สถานและสถานที่ทางประวัติศาสตร์	85	การให้บริการด้านสุขภาพ
58	การขนส่งผู้โดยสารด้วยรถโดยสารประจำทางระหว่างจังหวัด	75	อุทยานแห่งชาติและสวนพฤกษศาสตร์	86	การให้บริการฝึกอบรมและเรียนรู้วัฒนธรรม
59	การขนส่งผู้โดยสารด้วยรถโดยสารประจำทางระหว่างในเขตเมืองและชนบท	76	กิจกรรมออกกำลังกายเพื่อการผ่อนคลายทั้งร่างกายและจิตใจ	87	การให้บริการส่วนบุคคลอื่นๆ ที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยว

จากการทบทวนวรรณกรรมพบว่า งานวิจัยในอดีตเกี่ยวกับผลกระทบทางเศรษฐกิจของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของประเทศไทยยังคงมีช่องว่างหลายประการ กล่าวคือ พบงานวิจัยที่ศึกษาผลกระทบทางเศรษฐกิจของการท่องเที่ยวในระดับพื้นที่และระดับประเทศ แต่ยังไม่พบงานวิจัยที่เจาะลึกผลกระทบทางเศรษฐกิจของกลุ่มนักท่องเที่ยวที่มีบทบาทสำคัญต่อการท่องเที่ยวของประเทศไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งนักท่องเที่ยวต่างชาติ ซึ่งแต่ละชาตินั้นมีคุณลักษณะ พฤติกรรม และค่านิยมที่แตกต่างกัน

จำเป็นต้องมีมาตรการส่งเสริมการท่องเที่ยวที่เหมาะสมสำหรับนักท่องเที่ยวแต่ละชาติ ทั้งนี้งานวิจัยนี้มีเป้าหมายในการเติมเต็มช่องว่างดังกล่าว

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ข้อมูลและแหล่งข้อมูล

งานวิจัยเรื่องนี้อาศัยข้อมูลนักท่องเที่ยวชาวจีนและนักท่องเที่ยวต่างชาติทั้งหมดในประเทศไทยระหว่างปี พ.ศ. 2561 – 2566 จากฐานข้อมูล “สถิตินักท่องเที่ยว” ของกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา โดยข้อมูลประกอบด้วยจำนวนนักท่องเที่ยว จำนวนวันที่พำนักรในประเทศไทย และค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อคนต่อวัน จำแนกตามหมวดค่าใช้จ่าย นอกจากนี้ยังอาศัยค่าสัมประสิทธิ์ของปัจจัยการผลิต (Input Coefficient) ในตารางปัจจัยการผลิตและผลผลิต (ตาราง I-O) ด้านการท่องเที่ยวประจำปี พ.ศ. 2560 ภายใต้โครงการบัญชีประชาชาติด้านการท่องเที่ยวของกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา

2. เครื่องมือในการวิเคราะห์

ในการคำนวณผลกระทบทางเศรษฐกิจของนักท่องเที่ยวชาวจีน งานวิจัยเรื่องนี้อาศัยโครงสร้างการใช้ปัจจัยการผลิตและโครงสร้างของมูลค่าเพิ่ม ที่แสดงโดยค่าสัมประสิทธิ์ของปัจจัยการผลิตในตาราง I-O ด้านการท่องเที่ยวปี พ.ศ. 2560 เพื่อคำนวณผลกระทบทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นในปี พ.ศ. 2561 – 2566 ทั้งนี้ ในตาราง I-O ด้านการท่องเที่ยว มูลค่าผลผลิต (Total Output) ของแต่ละสาขาการผลิต คือ ผลรวมของมูลค่าปัจจัยการผลิตขั้นกลาง (Intermediate Goods) จากอุตสาหกรรมทั้ง 89 สาขา และมูลค่าเพิ่ม (Added Value) ที่เกิดขึ้น โดยมูลค่าผลผลิตจะมีค่าสัมประสิทธิ์เท่ากับ 1.0000

ในการวิเคราะห์ มูลค่าการใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวชาวจีนจะถูกกระจายไปตามอุตสาหกรรมทางตรงทั้ง 33 สาขา และกำหนดให้ค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นมีค่าเทียบเท่ามูลค่าผลผลิตในสาขานั้น ๆ (ซึ่งมีค่าสัมประสิทธิ์เท่ากับ 1.0000) จากนั้นจึงนำเอามูลค่าผลผลิตไปคำนวณเป็นมูลค่าปัจจัยการผลิตขั้นกลาง และมูลค่าเพิ่มโดยการเทียบสัดส่วนกับสัมประสิทธิ์ของปัจจัยการผลิตในตาราง ทั้งนี้ มูลค่าเพิ่มที่ได้คือมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ หรือ GDP นั้นเอง

3. กระบวนการคำนวณมูลค่าผลผลิต

ขั้นตอนที่ 1: กระจายมูลค่าการใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวทั้ง 7 หมวดค่าใช้จ่าย ได้แก่ ค่าโรงแรมที่พัก ค่าอาหารและเครื่องดื่ม ค่ากิจกรรมท่องเที่ยว ค่ากิจกรรมบันเทิง ค่าซื้อของ ค่าเดินทาง และค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ตามหมวดอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวโดยตรงทั้ง 33 สาขา โดยอาศัยสัดส่วนของมูลค่าผลผลิตในสาขาการผลิตกลุ่มอุตสาหกรรมเดียวกันในตาราง I-O ด้านการท่องเที่ยว ตัวอย่างเช่น ค่าใช้จ่ายที่พักของนักท่องเที่ยวจะกระจายไปยัง 3 สาขาที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ โรงแรมรีสอร์ท เกสต์เฮาส์ และที่พักสัมผัสวัฒนธรรมชนบท ในสัดส่วนร้อยละ 97.84 1.51 และ 0.65 ตามลำดับ มูลค่าการใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวในอุตสาหกรรมทั้ง 33 สาขาถือเป็นมูลค่าผลผลิตจากผลกระทบทางตรงจากนักท่องเที่ยว

ขั้นตอนที่ 2: คำนวณมูลค่าผลผลิตที่เกิดขึ้นในอุตสาหกรรมที่เป็นห่วงโซ่อุปทานทั้ง 56 สาขา โดยการคำนวณผลรวมของมูลค่าปัจจัยการผลิตขั้นกลางที่ใช้ในแต่ละอุตสาหกรรมทางตรงทั้ง 33 สาขาตามขั้นตอนที่ 1 มูลค่าปัจจัยการผลิตขั้นกลางของอุตสาหกรรมที่เป็นห่วงโซ่อุปทานทั้ง 56 สาขาดังกล่าว คือ มูลค่าของผลผลิตอันเกิดจากผลกระทบทางอ้อม

ขั้นตอนที่ 3: คำนวณมูลค่าการบริโภคของประชาชนในประเทศอันเป็นผลมาจากการที่มีรายได้จากกิจกรรมทางตรงและทางอ้อมเนื่องจากการใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวต่างชาติ (หรืออีกนัยหนึ่งคือรายได้ที่ประชาชนได้รับจากการที่นักท่องเที่ยวต่างชาติมีการใช้จ่ายในประเทศไทยทั้งทางตรงและทางอ้อม) มูลค่าการบริโภคที่ได้ คือ มูลค่าของผลผลิตอันเกิดจากผลกระทบเชิงชักนำ (กระบวนการคำนวณอธิบายดังขั้นตอนที่ 3 ของการคำนวณผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศในหัวข้อต่อไป)

4. กระบวนการคำนวณมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ

ขั้นตอนที่ 1: คำนวณมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศจากผลกระทบทางตรงและผลกระทบทางอ้อมซึ่งเกิดจากการใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวต่างชาติที่เกิดขึ้นในอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวโดยตรงทั้ง 33 สาขา โดยอาศัยค่าสัมประสิทธิ์ของปัจจัยการผลิตในตาราง I-O ด้านการท่องเที่ยว

ขั้นตอนที่ 2: สร้างสมการมูลค่าการบริโภคของภาคเอกชน นั่นคือ $C = f(GDP)$ โดยอาศัยการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุ กำหนดให้ C = รายจ่ายเพื่อการบริโภคภาคเอกชน และ GDP = มูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ ทั้งนี้ จากการวิเคราะห์โดยอาศัยข้อมูลระหว่างปี พ.ศ. 2536 – 2566 พบว่า หากมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (GDP) เพิ่มขึ้น 1 ล้านบาท จะทำให้รายจ่ายเพื่อการบริโภค (C) จะเพิ่มขึ้น 0.1892 ล้านบาท

ขั้นตอนที่ 3: คาดประมาณมูลค่าการบริโภคของภาคเอกชนที่เพิ่มขึ้นอันเกิดจากการเพิ่มขึ้นของ GDP จากผลกระทบทางตรงและทางอ้อมจากการคำนวณในขั้นตอนที่ 1 ค่าที่ได้ คือ มูลค่าของผลผลิตอันเกิดจากผลกระทบเชิงชักนำ

ขั้นตอนที่ 4: สร้างสมการมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ นั่นคือ $GDP = f(C, I, G, X, M)$ กำหนดให้ GDP = มูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ C = มูลค่าการบริโภคของภาคเอกชน I = มูลค่ารายจ่ายเพื่อการลงทุน G = มูลค่ารายจ่ายภาครัฐ X = มูลค่าการส่งออก และ M = มูลค่าการนำเข้า ทั้งนี้ จากการวิเคราะห์โดยอาศัยข้อมูลระหว่างปี พ.ศ. 2536 – 2566 พบว่า หากมูลค่าการบริโภคภาคเอกชน (C) เพิ่มขึ้น 1 ล้านบาท จะทำให้มูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (GDP) เพิ่มขึ้น 1.2378 ล้านบาท

ขั้นตอนที่ 5: คาดประมาณมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศที่เพิ่มขึ้นอันเกิดจากการเพิ่มขึ้นของมูลค่าการบริโภคของภาคเอกชนที่ได้จากขั้นตอนที่ 3 โดยค่าที่ได้ คือ มูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศจากผลกระทบเชิงชักนำ

5. กระบวนการคำนวณจำนวนการจ้างงาน

ขั้นตอนที่ 1: คำนวณผลรวมของเงินเดือน ค่าจ้าง และค่าตอบแทนของของแต่ละอุตสาหกรรมในตาราง I-O ด้านการท่องเที่ยว โดยอาศัยค่าสัมประสิทธิ์ของปัจจัยการผลิตในตาราง I-O ดังกล่าว

ขั้นตอนที่ 2: คำนวณจำนวนการจ้างงานในแต่ละอุตสาหกรรมโดยอ้างอิงจากค่าจ้างเฉลี่ยของแรงงานในสาขาที่ใกล้เคียงกันจากการสำรวจภาวะการทำงานของประชากร โดยสำนักงานสถิติแห่งชาติ กำหนดให้

จำนวนการจ้างงานในสาขา i = มูลค่าเงินเดือน ค่าจ้าง และค่าตอบแทนในสาขา i / ค่าจ้างแรงงานเฉลี่ยในสาขา i

ขั้นตอนที่ 3: คำนวณจำนวนการจ้างงานจากผลกระทบทางตรงและผลกระทบทางอ้อม โดยผลรวมของจำนวนการจ้างงานในอุตสาหกรรมที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยวโดยตรง 33 สาขา คือ การจ้างงานจากผลกระทบทางตรงและผลรวมการจ้างงานในอุตสาหกรรมที่เป็นห่วงโซ่อุปทาน 56 สาขา คือ การจ้างงานจากผลกระทบทางอ้อม

ขั้นตอนที่ 4: คำนวณผลรวมของเงินเดือน ค่าจ้าง และค่าตอบแทนจากผลกระทบเชิงชักนำ โดยนำเอามูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศจากผลกระทบเชิงชักนำไปคูณกับสัดส่วนระหว่างค่าสัมประสิทธิ์ของเงินเดือน ค่าจ้าง และค่าตอบแทนและค่าสัมประสิทธิ์ของมูลค่าเพิ่มรวม (ซึ่งเป็นตัวชี้วัดผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ) ของภาพรวมในตาราง I-O ด้านการท่องเที่ยว จากนั้นคำนวณจำนวนการจ้างงานจากผลกระทบเชิงชักนำโดยอ้างอิงจากค่าจ้างเฉลี่ยของแรงงานในภาพรวมของประเทศไทยจากการสำรวจภาวะการทำงานของประชากรโดยใช้สูตรคำนวณเดียวกันกับขั้นตอนที่ 2

ผลการวิจัย

ตารางที่ 2 แสดงสถิตินักท่องเที่ยวชาวจีนในประเทศไทยระหว่างปี พ.ศ. 2561 – 2566 เปรียบเทียบกับนักท่องเที่ยวทั้งหมด โดยพบว่านักท่องเที่ยวชาวจีนในปี พ.ศ. 2562 มีจำนวนมากกว่า 11 ล้านคน ก่อให้เกิดค่าใช้จ่ายรวมมากถึง 531,576.84 ล้านบาท ก่อนที่สถานการณ์โควิด 19 จะทำให้จำนวนนักท่องเที่ยวชาวจีนเหลือเพียง 26,558 คนในปี พ.ศ. 2564 โดยในปี พ.ศ. 2566 พบว่าจำนวนนักท่องเที่ยวชาวจีนเพิ่มขึ้นเป็น 3.5 ล้านคน เกิดเป็นค่าใช้จ่ายรวมเท่ากับ 193,996.09 ล้านบาท แต่ก็ยังน้อยกว่าช่วงก่อนโควิด 19 เป็นอย่างมาก เมื่อพิจารณาจำนวนวันที่ท่องเที่ยวในประเทศไทยพบว่า ช่วงหลังสถานการณ์โควิด 19 นักท่องเที่ยวชาวจีนท่องเที่ยวในประเทศไทยยาวนานขึ้น เพิ่มขึ้นจาก 7.76 วันในปี พ.ศ. 2561 เป็น 10.60 วันในปี พ.ศ. 2566 นอกจากนี้ยังพบว่า นักท่องเที่ยวชาวจีนมีค่าใช้จ่ายต่อคนต่อวันโดยเฉลี่ยสูงกว่านักท่องเที่ยวในภาพรวมอย่างชัดเจนในทุกปีที่ทำการศึกษา

ตารางที่ 2 สถิตินักท่องเที่ยวชาวจีนและนักท่องเที่ยวต่างชาติทั้งหมดในประเทศไทย

ปี	นักท่องเที่ยวชาวจีน				นักท่องเที่ยวต่างชาติทั้งหมด			
	จำนวนคน	จำนวนวัน	ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อวัน	ค่าใช้จ่ายรวม (ล้านบาท)	จำนวนคน	จำนวนวัน	ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อวัน	ค่าใช้จ่ายรวม (ล้านบาท)
2561	10,625,167	7.76	6,334.22	522,264.65	38,178,194	9.29	5,289.72	1,876,133.67
2562	11,138,658	7.80	6,118.41	531,576.84	39,916,251	9.26	5,172.29	1,911,805.02
2563	1,302,137	9.86	5,073.36	65,137.23	6,725,193	12.54	3,738.38	315,272.24
2564	26,558	47.94	7,196.74	9,162.82	510,767	43.32	4,433.00	98,086.35
2565	258,662	21.23	5,475.54	30,068.35	11,065,226	12.40	3,510.50	481,671.29
2566	3,521,095	10.60	5,197.68	193,996.09	28,150,016	10.75	4,127.72	1,249,099.44

หมายเหตุ: ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยมีหน่วยเป็น บาทต่อคนต่อวัน และค่าใช้จ่ายรวมมีหน่วยเป็น ล้านบาท

ที่มา: กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา (2567a)

จากผลการวิเคราะห์มูลค่าผลผลิตดังตารางที่ 3 พบว่านักท่องเที่ยวจีนสามารถสร้างผลผลิตจากผลกระทบทางตรงได้เท่ากับ 531,576.84 ล้านบาทในปี พ.ศ. 2562 เกิดเป็นผลผลิตรวมเท่ากับ 841,475.62 ล้านบาท คิดเป็นสัดส่วนมากกว่า 1 ใน 4 ของผลผลิตรวมจากนักท่องเที่ยวต่างชาติทั้งหมด อย่างไรก็ตามสถานการณ์โควิด 19 ทำให้จำนวนนักท่องเที่ยวจีนลดลงเป็นอย่างมาก โดยทำให้ผลผลิตจากผลกระทบทางตรงและผลกระทบโดยรวมลดลงเหลือเพียง 9,162.82 และ 15,291.05 ล้านบาท

ตามลำดับ ก่อนที่สถานการณ์จะดีขึ้นในปี พ.ศ. 2566 ซึ่งมูลค่าผลผลิตทางตรงและผลผลิตรวมจากนักท่องเที่ยวชาวจีนเพิ่มเป็น 193,996.09 และ 317,320.88 ล้านบาท ตามลำดับ แต่ก็ถือว่ายังไม่สามารถกลับไปสู่ก่อนเกิดสถานการณ์โควิด 19 ได้

ตารางที่ 3 มูลค่าผลผลิต (ล้านบาท) อันเกิดจากนักท่องเที่ยวชาวจีน

ปี	นักท่องเที่ยวชาวจีน				นักท่องเที่ยวต่างชาติทั้งหมด			
	ผลกระทบทางตรง	ผลกระทบทางอ้อม	ผลกระทบเชิงชักนำ	ผลกระทบทางเศรษฐกิจทั้งหมด	ผลกระทบทางตรง	ผลกระทบทางอ้อม	ผลกระทบเชิงชักนำ	ผลกระทบทางเศรษฐกิจทั้งหมด
2561	522,264.65	235,881.32	69,624.69	827,770.65	1,876,133.67	899,629.44	244,924.95	3,020,688.07
2562	531,576.84	238,935.10	70,963.68	841,475.62	1,911,805.02	916,520.34	249,615.07	3,077,940.43
2563	65,137.23	30,171.26	8,611.54	103,920.03	315,272.24	160,241.21	40,290.60	515,804.05
2564	9,162.82	4,987.83	1,140.39	15,291.05	98,086.35	53,186.43	12,243.71	163,516.49
2565	30,068.35	13,876.88	4,016.38	47,961.61	481,671.29	249,074.24	61,395.89	792,141.42
2566	193,996.09	98,327.99	24,996.80	317,320.88	1,249,099.44	640,045.06	159,578.85	2,048,723.34

ตารางที่ 4 แสดงมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศที่เกิดจากนักท่องเที่ยวชาวจีนในประเทศไทย โดยพบว่า นักท่องเที่ยวชาวจีนสามารถสร้างผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศจากผลกระทบทางตรงได้เท่ากับ 277,359.08 ล้านบาท ในปี พ.ศ. 2562 และสร้างผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศได้ทั้งหมดเท่ากับ 462,831.87 ล้านบาท สถานการณ์โควิด 19 ทำให้จำนวนนักท่องเที่ยวชาวจีนลดลงอย่างรุนแรงในช่วงปี พ.ศ. 2563 – 2564 ทำให้มูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศทางตรงและมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศทั้งหมดที่เกิดจากนักท่องเที่ยวชาวจีนลดลงเหลือเพียง 3,962.90 และ 7,437.76 ล้านบาท ตามลำดับ ในปี พ.ศ. 2564 ทั้งนี้สถานการณ์โควิด 19 ดีขึ้นเป็นลำดับนับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2565 โดยทำให้ในปี พ.ศ. 2566 มูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศจากผลกระทบทางตรงที่เกิดจากนักท่องเที่ยวชาวจีนเพิ่มขึ้นเป็น 91,519.73 ล้านบาท และมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศทั้งหมดเพิ่มเป็น 163,031.51 ล้านบาท ในขณะที่มูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศจากนักท่องเที่ยวต่างชาติทั้งหมดมีค่าเท่ากับ 1,040,788.37 ล้านบาท

ตารางที่ 4 มูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (ล้านบาท) อันเกิดจากนักท่องเที่ยวชาวจีน

ปี	นักท่องเที่ยวชาวจีน				นักท่องเที่ยวทั้งหมด			
	ผลกระทบทางตรง	ผลกระทบทางอ้อม	ผลกระทบเชิงชักนำ	ผลกระทบทางเศรษฐกิจทั้งหมด	ผลกระทบทางตรง	ผลกระทบทางอ้อม	ผลกระทบเชิงชักนำ	ผลกระทบทางเศรษฐกิจทั้งหมด
2561	271,498.33	96,422.30	86,178.20	454,098.82	927,662.42	366,604.61	303,156.69	1,597,423.72
2562	277,359.08	97,637.25	87,835.54	462,831.87	945,510.82	373,540.40	308,961.90	1,628,013.12
2563	33,156.39	12,349.93	10,658.96	56,165.28	147,437.30	65,471.98	49,869.83	262,779.11
2564	3,962.90	2,063.33	1,411.53	7,437.76	42,722.99	21,976.95	15,154.69	79,854.63
2565	15,409.11	5,814.81	4,971.29	26,195.20	222,512.86	101,923.97	75,992.97	400,429.81
2566	91,519.73	40,571.90	30,939.88	163,031.51	580,686.23	262,582.88	197,519.26	1,040,788.37

เมื่อพิจารณาจำนวนการจ้างงานดังตารางที่ 5 พบว่า นักท่องเที่ยวทั้งหมดได้ก่อให้เกิดการจ้างงานมากถึง 2,758,869 คน ในปี พ.ศ. 2562 โดยเป็นการจ้างงานจากผลกระทบทางตรงและผลกระทบโดยรวมจากนักท่องเที่ยวชาวจีน จำนวน 473,208 และ 787,627 คน ตามลำดับ ก่อนที่การจ้างงานที่เกิดขึ้นจากนักท่องเที่ยวชาวจีนจะลดลงจากสถานการณ์โควิด 19 โดยการจ้างงานจากผลกระทบทางตรงลดลงเหลือเพียง 6,398 คน และการจ้างงานจากผลกระทบโดยรวมลดลงเหลือเพียง 12,222 คนในปี พ.ศ. 2564 ทั้งนี้การท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวชาวจีนเริ่มฟื้นตัวในปี พ.ศ. 2565 – 2566 โดยทำให้ในปี พ.ศ. 2565 จำนวนการจ้างงานจากผลกระทบทางตรงและจากผลกระทบโดยรวมเพิ่มเป็น 161,542 และ 282,106 คน ตามลำดับ

ตารางที่ 5 จำนวนการจ้างงาน (คน) อันเกิดจากนักท่องเที่ยวชาวจีน

ปี	นักท่องเที่ยวชาวจีน				นักท่องเที่ยวทั้งหมด			
	ผลกระทบทางตรง	ผลกระทบทางอ้อม	ผลกระทบเชิงชักนำ	ผลกระทบทางเศรษฐกิจทั้งหมด	ผลกระทบทางตรง	ผลกระทบทางอ้อม	ผลกระทบเชิงชักนำ	ผลกระทบทางเศรษฐกิจทั้งหมด
2561	464,118	145,470	164,004	773,592	1,571,719	556,822	576,932	2,705,474
2562	473,208	147,261	167,158	787,627	1,603,515	567,374	587,980	2,758,869
2563	57,707	18,583	20,285	96,575	254,272	99,405	94,906	448,583
2564	6,398	3,138	2,686	12,222	68,183	33,569	28,841	130,593
2565	25,379	8,664	9,461	43,504	370,955	156,301	144,621	671,877
2566	161,542	61,683	58,881	282,106	995,039	399,369	375,895	1,770,304

เมื่อพิจารณาอัตราการเปลี่ยนแปลงของผลกระทบทางเศรษฐกิจระหว่างช่วงปี พ.ศ. 2561 – 2566 พบว่ามีความผันผวนอย่างรุนแรงอันเป็นผลมาจากสถานการณ์โควิด 19 โดยพบว่าทั้งมูลค่าผลผลิต มูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ และจำนวนการจ้างงานลดลงในอัตราสูงกว่าร้อยละ 87 ในปี พ.ศ. 2563 และลดลงต่อเนื่องในอัตราสูงกว่าร้อยละ 85 ในปี พ.ศ. 2564 ก่อนที่จะกลับมาเติบโตในอัตราสูงกว่าร้อยละ 200 ในปี พ.ศ. 2565 ซึ่งสถานการณ์โควิด 19 เริ่มคลี่คลายและมาตรการป้องกันต่างๆ ของภาครัฐถูกยกเลิกไป ทั้งนี้ ในปี พ.ศ. 2566 มูลค่าผลผลิต มูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ และจำนวนการจ้างงานมีอัตราการเติบโตมากกว่าร้อยละ 500 เมื่อสถานการณ์การท่องเที่ยวกลับสู่ภาวะปกติ อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาสัดส่วนของมูลค่าผลกระทบทางเศรษฐกิจของนักท่องเที่ยวชาวจีนต่อผลกระทบจากนักท่องเที่ยวทั้งหมด จะเห็นว่าในช่วงก่อนเกิดสถานการณ์โควิด 19 สัดส่วนของมูลค่าผลกระทบทางเศรษฐกิจของนักท่องเที่ยวชาวจีนต่อผลกระทบจากนักท่องเที่ยวทั้งหมดมีค่าสูงกว่าร้อยละ 27 ก่อนจะลดลงต่อเนื่องเหลือประมาณร้อยละ 6 ในปี พ.ศ. 2565 อันเป็นผลมาจากนโยบาย Zero COVID-19 ของรัฐบาลจีนที่ทำให้นักท่องเที่ยวชาวจีนมีจำนวนน้อยลงอย่างมาก ก่อนที่สัดส่วนจะเพิ่มขึ้นเป็นประมาณร้อยละ 15 ในปี พ.ศ. 2566 แต่ก็ยังถือว่าต่ำกว่าช่วงก่อนเกิดสถานการณ์โควิด 19

ตารางที่ 6 ผลกระทบทางเศรษฐกิจของนักท่องเที่ยวชาวจีนในประเทศไทย

ปี	อัตราการเปลี่ยนแปลง (%)			สัดส่วนของผลกระทบจากนักท่องเที่ยวชาวจีนต่อนักท่องเที่ยวต่างชาติทั้งหมด			สัดส่วนต่อทุกภาคเศรษฐกิจของประเทศไทย	
	ผลผลิต	ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ	การจ้างงาน	ผลผลิต	ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ	การจ้างงาน	ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ	การจ้างงาน
2561	-	-	-	27.40	28.43	28.59	2.77	2.04
2562	1.66	1.92	1.81	27.34	28.43	28.55	2.74	2.09
2563	-87.65	-87.86	-87.74	20.15	21.37	21.53	0.36	0.26
2564	-85.29	-86.76	-87.34	9.35	9.31	9.36	0.05	0.03
2565	213.66	252.19	255.96	6.05	6.54	6.47	0.15	0.11
2566	561.61	522.37	548.46	15.49	15.66	15.94	0.91	0.71

เมื่อเปรียบเทียบกับเศรษฐกิจในภาพรวม จะเห็นว่าในปี พ.ศ. 2561 – 2562 นักท่องเที่ยวชาวจีนมีส่วนสำคัญเป็นอย่างมากในการสร้างผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศและการจ้างงานให้แก่ประเทศไทย โดยในปี พ.ศ. 2562 มูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศและจำนวนการจ้างงานที่เกิดจากนักท่องเที่ยวชาวจีนมีสัดส่วนสูงถึงร้อยละ 2.74 และ 2.09 ของทั้งประเทศ ตามลำดับ อย่างไรก็ตาม สถานการณ์โควิด 19 ทำให้ประเทศไทยสูญเสียโอกาสทางเศรษฐกิจที่เคยได้รับจากนักท่องเที่ยวชาวจีนไปมากกว่าร้อยละ 98 ในปี พ.ศ. 2564 และแม้สถานการณ์จะดีขึ้นหลังปี พ.ศ. 2565 แต่บทบาททางเศรษฐกิจของนักท่องเที่ยวชาวจีนที่มีต่อเศรษฐกิจไทยก็ยังไม่ฟื้นตัว โดยในปี พ.ศ. 2566 มูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศและจำนวนการจ้างงานที่เกิดจากนักท่องเที่ยวชาวจีน คิดเป็นเพียงร้อยละ 0.91 และ 0.71 ของภาพรวมทั้งประเทศเท่านั้น

สรุปและอภิปรายผล

งานวิจัยเรื่องนี้ได้ทำการวิเคราะห์ผลกระทบทางเศรษฐกิจของนักท่องเที่ยวชาวจีนในประเทศไทย ระหว่างปี พ.ศ. 2561 – 2566 และพบว่าผลกระทบทางเศรษฐกิจของนักท่องเที่ยวชาวจีนมีมูลค่าสูงสุดในปี พ.ศ. 2562 โดยสามารถสร้างมูลค่าผลผลิตและผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศจากผลกระทบทางตรงได้เท่ากับ 531,576.84 และ 277,359.08 ล้านบาท ตามลำดับ และทำให้เกิดการจ้างงาน จำนวน 473,208 คน และเมื่อคำนวณผลกระทบโดยรวมพบว่า นักท่องเที่ยวชาวจีนก่อให้เกิดมูลค่าผลผลิตและผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศมากถึง 841,475.62 และ 462,831.87 ล้านบาท ตามลำดับ และก่อให้เกิดการจ้างงานมากถึง 787,627 คน อย่างไรก็ตาม สถานการณ์โควิด 19 ที่เกิดขึ้นในปี พ.ศ. 2563 ทำให้จำนวนนักท่องเที่ยวชาวจีนลดลงอย่างรุนแรง ทำให้เหลือมูลค่าผลผลิต มูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศและจำนวนการจ้างงานโดยรวมในปี พ.ศ. 2564 เพียง 15,291.05 ล้านบาท 7,437.76 ล้านบาท และ 12,222 คน ตามลำดับ ทั้งนี้สถานการณ์เริ่มดีขึ้นในปี พ.ศ. 2566 เมื่อมูลค่าผลผลิตและผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศโดยรวมจากนักท่องเที่ยวชาวจีนเพิ่มขึ้นเป็น 317,320.88 และ 163,031.51 ล้านบาท ตามลำดับ และจำนวนการจ้างงานเพิ่มขึ้นเป็น 282,106 คน แต่ก็ถือว่ายังห่างไกลจากปี พ.ศ. 2562 เป็นอย่างมาก

จากการศึกษาจะเห็นได้ว่า นักท่องเที่ยวชาวจีนคือกลไกสำคัญที่ช่วยขับเคลื่อนการเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในปี พ.ศ. 2562 ซึ่งประเทศไทยประสบปัญหาการส่งออกชะลอตัว แต่มีการเติบโตของจำนวนนักท่องเที่ยวชาวจีนและผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศจากนักท่องเที่ยวชาวจีนกว่า 460,000 ล้านบาท อันเป็นผลมาจากมาตรการยกเว้นค่าธรรมเนียม Visa on Arrival ช่วยให้ประเทศไทยยังคงมีอัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจได้ในอัตราร้อยละ 2.4 ตามรายงานของธนาคารแห่งประเทศไทย (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2563) อย่างไรก็ตาม หลังเกิดการแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 ประเทศจีนบังคับใช้มาตรการล็อกดาวน์อย่างเข้มงวดตลอดปี พ.ศ. 2563 – 2564 (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2566) ทำให้จำนวนนักท่องเที่ยวชาวจีนและผลกระทบทางเศรษฐกิจจากนักท่องเที่ยวชาวจีนลดลงอย่างรุนแรง

นอกจากนี้การประกาศใช้นโยบาย Zero COVID-19 ในช่วงต้นปี พ.ศ. 2565 ทำให้เกิดข้อจำกัดในการเดินทางมาท่องเที่ยวประเทศไทยของนักท่องเที่ยวชาวจีน ทำให้การท่องเที่ยวของชาวจีนยังไม่ฟื้นตัวสวนทางกับนักท่องเที่ยวจากประเทศอื่น ๆ โดยเฉพาะนักท่องเที่ยวจากประเทศอาเซียน ส่งผลทำให้มีจำนวนนักท่องเที่ยวชาวจีนไม่ถึง 1 ล้านคน และหลุดจาก 10 อันดับแรกของประเทศที่มีนักท่องเที่ยวมากที่สุดในประเทศไทย (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2566) อย่างไรก็ตาม แม้ประเทศจีนจะยกเลิกมาตรการ Zero COVID ในช่วงต้นปี พ.ศ. 2566 แต่จำนวนนักท่องเที่ยวชาวจีนในประเทศกลับฟื้นได้ค่อนข้างช้า ทำให้มีนักท่องเที่ยวชาวจีนเดินทางมาท่องเที่ยวในประเทศไทยไม่ถึง 1 ใน 3 ของจำนวนก่อนเกิดสถานการณ์โควิด 19 (ศูนย์วิจัยเศรษฐกิจและธุรกิจ ธนาคารไทยพาณิชย์, 2567) โดยสาเหตุสำคัญมาจากความกังวลเรื่องความปลอดภัยและปัญหาทางการเมืองในประเทศไทย ส่งผลทำให้การท่องเที่ยวของชาวจีนในประเทศไทยฟื้นตัวช้ากว่าประเทศอื่น ๆ ทั้งนี้ คาดการณ์ว่าสถานการณ์จะดีขึ้นในปี พ.ศ. 2567 และ 2568 ตามลำดับ

ข้อเสนอแนะ

เพื่อกระตุ้นให้นักท่องเที่ยวจีนกลับมาท่องเที่ยวในประเทศไทยให้มากขึ้น การยกเว้นค่าธรรมเนียม Visa on Arrival ในระยะยาวหรือเป็นการถาวรถือเป็นมาตรการที่มีความจำเป็น เพื่อดึงดูดให้นักท่องเที่ยวชาวจีนเลือกที่จะมาเดินทางในประเทศไทยแทนที่จะไปประเทศอื่น ๆ นอกจากนี้ ยังต้องเพิ่มมาตรการสนับสนุนการท่องเที่ยวด้านอื่น ๆ ให้ครอบคลุมและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ไม่ว่าจะเป็นด้านความปลอดภัย เช่น การจัดให้มีสายด่วนนักท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวชาวจีนสามารถเข้าถึงได้ การกำหนดมาตรการป้องกันอาชญากรรมในพื้นที่ท่องเที่ยว การมีระบบความปลอดภัยสำหรับผู้เดินทาง ฯลฯ ด้านบริการสุขภาพ เช่น การส่งเสริมความสะอาดในพื้นที่ท่องเที่ยวและโรงแรม การจัดให้มีศูนย์การแพทย์ฉุกเฉินเพื่อให้บริการชาวต่างชาติ ฯลฯ ด้านการเดินทาง เช่น การควบคุมความปลอดภัยของการขนส่งสาธารณะ การมีแอปพลิเคชันให้ข้อมูลขนส่งสาธารณะ ฯลฯ และด้านเทคโนโลยี เช่น การจัดให้มีบริการอินเทอร์เน็ตฟรีในพื้นที่ท่องเที่ยว การมีแอปพลิเคชันสนับสนุนการท่องเที่ยวแบบครบวงจร ฯลฯ

ทั้งนี้ ณ ปี พ.ศ.2568 ประเทศจีน คือ หนึ่งใน 93 ประเทศที่ได้รับสิทธิยกเว้นการตรวจลงตรา (วีซ่า) และสามารถพำนักในราชอาณาจักรไทยเป็นการชั่วคราวได้ไม่เกิน 60 วัน เพื่อการท่องเที่ยว การติดต่อธุรกิจ และการทำงานระยะสั้น โดยบังคับใช้มาตั้งแต่วันที่ 15 ก.ค. 2567 (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2567) ซึ่งได้ก่อให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ตามมามากมาย ไม่ว่าจะเป็นการอยู่ในประเทศไทยเกินเวลาที่กำหนด การก่อความวุ่นวาย การไม่ปฏิบัติตามกฎหมายต่าง ๆ และการประกอบธุรกิจที่ผิดกฎหมาย ปัญหาดังกล่าวถือเป็นประเด็นเร่งด่วนที่หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง ต้องหามาตรการคัดกรอง

นักท่องเที่ยวชาวจีนและควบคุมมิให้นักท่องเที่ยวชาวจีนสามารถอาศัยช่องว่างของกฎหมายในการก่อปัญหาให้แก่ประเทศไทยได้ และช่วยให้การเติบโตของจำนวนนักท่องเที่ยวชาวจีนส่งผลดีต่อเศรษฐกิจและสังคมไทยอย่างแท้จริง

เอกสารอ้างอิง

- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2566). สถานการณ์ท่องเที่ยวตลาดต่างประเทศปี 2565. สืบค้น 13 กุมภาพันธ์ 2568, จาก <https://tatreviewmagazine.com/article/situation2022-inter/>.
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2567). ประกาศแล้ว รายชื่อ 93 ประเทศ ฟรีวีซ่า ไทยได้ 60 วัน. สืบค้น 13 กุมภาพันธ์ 2568, จาก <https://thai.tourismthailand.org/Articles/visa-free-entry-to-thailand>.
- กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2567a). สถิตินักท่องเที่ยว. สืบค้น 13 กุมภาพันธ์ 2568, จาก https://www.mots.go.th/more_news_new.php?cid=411#.
- กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2567b). บัญชีประชาสัมพันธ์ด้านการท่องเที่ยว (Tourism Satellite Account: TSA). สืบค้น 13 กุมภาพันธ์ 2568, จาก <https://mots.go.th/news/category/427>.
- ธนาคารแห่งประเทศไทย. (2563). รายงานภาวะเศรษฐกิจไทย ปี 2562. สืบค้น 13 กุมภาพันธ์ 2568, จาก <https://www.bot.or.th/content/dam/bot/documents/th/thai-economy/state-of-thai-economy/annual-report/annual-econ-report-th-2562.pdf>.
- ธนาคารแห่งประเทศไทย. (2566). จีนเปิดประเทศ : โอกาสและความเสี่ยง. สืบค้น 13 กุมภาพันธ์ 2568, จาก <https://www.bot.or.th/th/research-and-publications/articles-and-publications/bot-magazine/Phrasiam-66-1/Global-Trend-66-1-2.html>.
- ธีระ สนิเดชารักษ์ และวิชาญ กิตติรัตนพันธ์. (2565). การประเมินผลกระทบด้านเศรษฐกิจจากการท่องเที่ยวในพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน. วารสารการบริการและการท่องเที่ยวไทย, 17(1), 34-45.
- เพ็ญศิริ สมารักษ์, นันทกัศ บวรจรกุล และเปรมปรีดา ทองลา. (2565). ผลกระทบทางเศรษฐกิจจากการท่องเที่ยวโดยชุมชน ตำบลบางสระแก้ว อำเภอแหลมสิงห์ จังหวัดจันทบุรี. วารสารวิจัยรำไพพรรณี, 16(1), 46-57.
- ศูนย์วิจัยกสิกรไทย. (2568). นักท่องเที่ยวจีนยังฮิตเที่ยวไทย แต่การเจาะตลาดท้าทายกว่าเดิม. สืบค้น 13 กุมภาพันธ์ 2568, จาก <https://www.kasikornresearch.com/th/analysis/k-social-media/Pages/Ch-Tourism-CIS3553-FB-2025-01-24.aspx>.
- ศูนย์วิจัยเศรษฐกิจและธุรกิจ ธนาคารไทยพาณิชย์. (2567). China in focus: รู้เขา รู้เรา ชนใจ นักท่องเที่ยวจีน. สืบค้น 13 กุมภาพันธ์ 2568, จาก <https://www.scbeic.com/th/detail/file/product/9537/gyd0uu6ols/In-focus-Chinese-tourist-20240725.pdf>.
- อำนาจ รักษาพล, เบญจมาศ ณ ทองแก้ว และอุทัยวรรณ ศรีวิชัย. (2563). ผลกระทบด้านเศรษฐกิจจากการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวโดยชุมชน เกาะพิทักษ์ จังหวัดชุมพร. วารสารการจัดการธุรกิจมหาวิทยาลัยบูรพา, 9(1), 50-70.

- Biburiev, R., David, L., Abdreyeva, S., Zhakupova, A., & Artemyev, A. (2018). Impact of tourism activities of economy of Kazakhstan. *Geojournal of Tourism and Geosites*, 22(2), 480-488. Retrieved from <https://doi.org/10.30892/gtg.22217-304>.
- Eurostat. (2022). Tourism satellite accounts on Europe. Retrieved February 13, 2025, from https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Tourism_satellite_accounts_on_Europe.
- Kariyapol, T., & Agarwal, R. (2020). Economic benefits and consequences of tourism in developing countries: A case of Thailand. *Sripatum Review of Humanities and Social Sciences*, 20(1), 180-192.
- Lemma, A. F. (2014). Tourism impacts: Evidence of impacts on employment, gender, income. Retrieved February 13, 2025, from https://assets.publishing.service.gov.uk/media/57a089f2ed915d622c000495/Tourism_Impacts_employment_gender_income_A_Lemma.pdf
- Mayer, M., Muller, M., Woltering, M., Arnegger, J., & Job, H. (2010). The economic impact of tourism in six German national parks. *Landscape and Urban Planning*, 97(2), 73-82. Retrieved from <https://doi.org/10.1016/j.landurbplan.2010.04.013>.
- Pratt, S. (2015). The economic Impact of tourism in SIDS. *Annals of Tourism Research*, 52, 148-160. Retrieved from <https://doi.org/10.1016/j.annals.2015.03.005>.
- Tohmo, T. (2018). The economic impact of tourism in Central Finland: A regional input-output study. *Tourism Review*, 73(4), 521-547. Retrieved from <https://doi.org/10.1108/TR-04-2017-0080>.
- World Travel and Tourism Council. (2023). Travel and tourism economic impact 2023. Retrieved February 13, 2025, from https://assets-global.website-files.com/6329bc97af73223b575983ac/648b1a25bc78c3018ad52edc_EIR2023-World.pdf.